

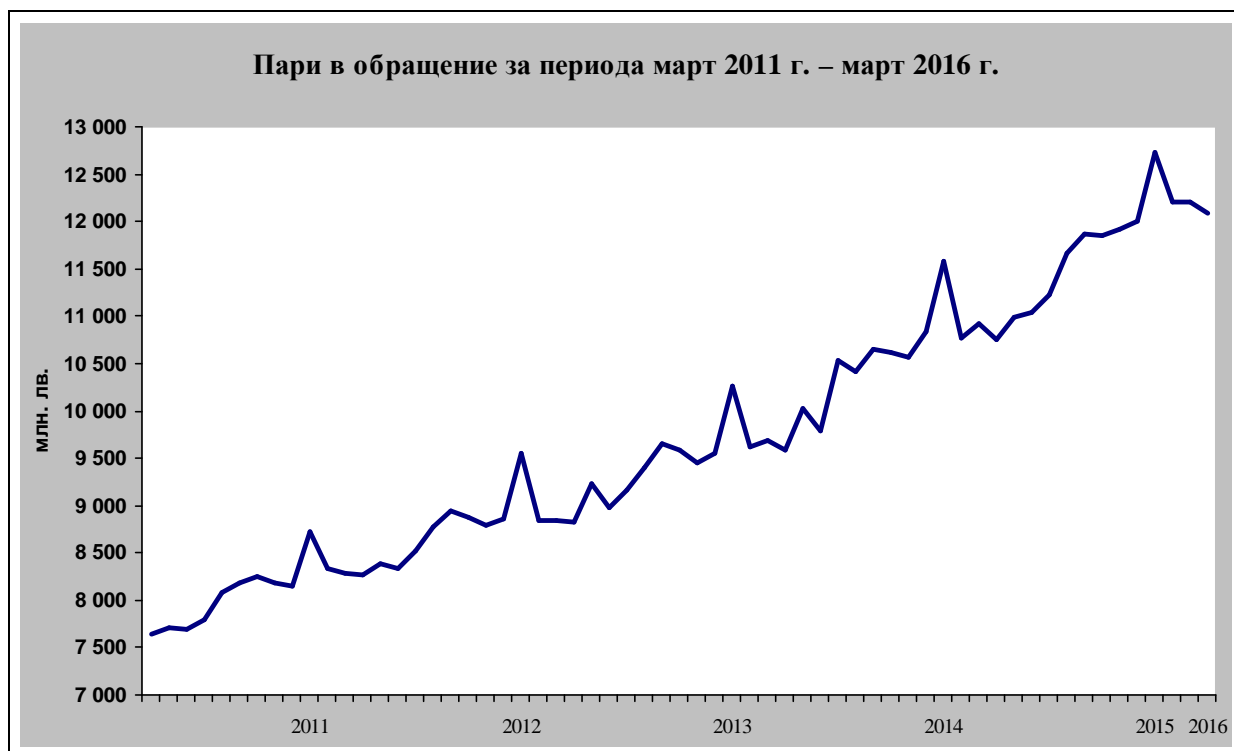
ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2016 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2016 г. парите в обращение¹ достигнаха 12 091.5 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на март 2015 г. те нараснаха с 1333.6 млн. лв., или с 12.40%. През предходния едногодишен период (март 2014 г. – март 2015 г.) бе отчетено нарастване с 1170.9 млн. лв., или с 12.21%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През първото тримесечие на 2016 г. в динамиката на парите в обращение се наблюдаваше ясно очертана сезонност, като за този период от годината е характерен отрицателен емисионен резултат, който намира израз в намаление на парите в обращение спрямо края на предходната година.

През януари – март 2016 г. парите в обращение намаляха с 633.3 млн. лв., или с 4.98% в сравнение с края на 2015 г. Намалението им е с 2.18 пр.п. по-ниско от отчетеното за същия период на 2015 г.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.ІІІ.2015	31.ХІІ.2015	31.ІІІ.2016
	1	2	3
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	10 757.8	12 724.8	12 091.5
<i>Банкноти</i>	10 524.0	12 471.0	11 833.3
<i>Разменни монети</i>	227.2	246.9	251.2
<i>Възпоменателни монети</i>	6.6	6.9	7.0

В края на март 2016 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.86%, като през първото тримесечие на годината той е намалял с 0.15 пр.п. спрямо края на 2015 г., а на годишна база е нараснал с 0.03 пр.п.

Към 31 март 2016 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.08%. Спрямо края на 2015 г. той е нараснал с 0.14 пр.п., а за едногодишен период е намалял с 0.03 пр.п.

Дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.06%, както и в края на март 2015 г. Спрямо края на 2015 г. дялът на възпоменателните монети е нараснал с 0.01 пр.п.

На основата на взетото през декември 2015 г. решение от Управителния съвет на Българската народна банка банкнотата от 1 лев, емисия 1999 г. престана да бъде законно платежно средство от 1 януари 2016 г. След тази дата тази банкнота се обменя на касите на БНБ по номинална стойност без ограничение за количеството, без такса и без краен срок на обмяна.

В изпълнение на монетната си програма за 2016 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пушна в обращение сребърна възпоменателна монета „140 години от Априлското въстание“, с номинална стойност 10 лева.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на първото тримесечие на 2016 г. е 31.33 лв., което представлява увеличение с 1.16 лв. спрямо края на 2015 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 1.97 лв., или с 6.71% вследствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лв. в сравнение с останалите купюри.

Средната по стойност разменна монета в обращение е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо края на 2015 г., така и за едногодишен период.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

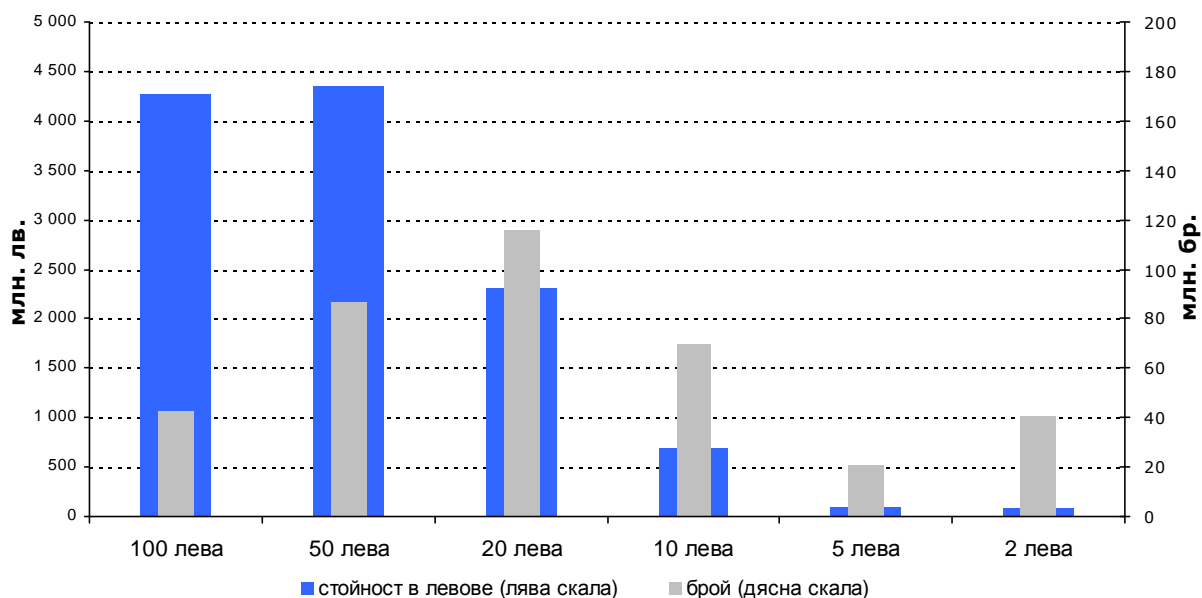
Към 31 март 2016 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 11 833.3 млн. лв., като спрямо края на 2015 г. тя е намаляла с 637.6 млн. лв., или 5.11%. В края на първото тримесечие на 2016 г. в обращение са 377.6 млн. броя банкноти, които са с 35.7 млн. броя, или с 8.63% по-малко в сравнение с края на 2015 г. За едногодишен период общият брой на банкнотите в обращение се увеличи с 19.1 млн. (5.34%), а стойността им съответно с 1309.4 млн. лв. (12.44%).

Спрямо края на 2015 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 2, 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.01, 0.44 и 1.29 пр.п., а нараснаха дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. – съответно с 0.55 и 1.22 пр.п. Банкнотите от 5 лв. запазиха дела си от 0.89%, отчетен и в края на 2015 г.

За едногодишен период в структурата по стойност на банкнотите в обращение намаляваха дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лв., съответно с 0.09, 0.10, 0.57 и 1.88 пр.п., докато дяловете на купюрите от 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 1.03 и 1.64 пр.п. спрямо март 2015 г. Общата стойност на 50-левовете банкноти в обращение в

края на март 2016 г. възлиза на 4347.4 млн. лв., което им отрежда най-висок дял (36.75%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.69%) е стойността на банкнотите от 2 лв.

**Структура на банкнотите в обращение
към 31.ІІІ.2016 г.**

Спрямо края на 2015 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение настъпиха изменения, като дяловете на купюрите от 10 и 20 лв. намаляха съответно с 0.63 и 0.82 пр.п., а на купюрите от 2, 5, 50 и 100 лв. нараснаха съответно с 0.29, 0.17, 1.18 и 0.79 пр.п.

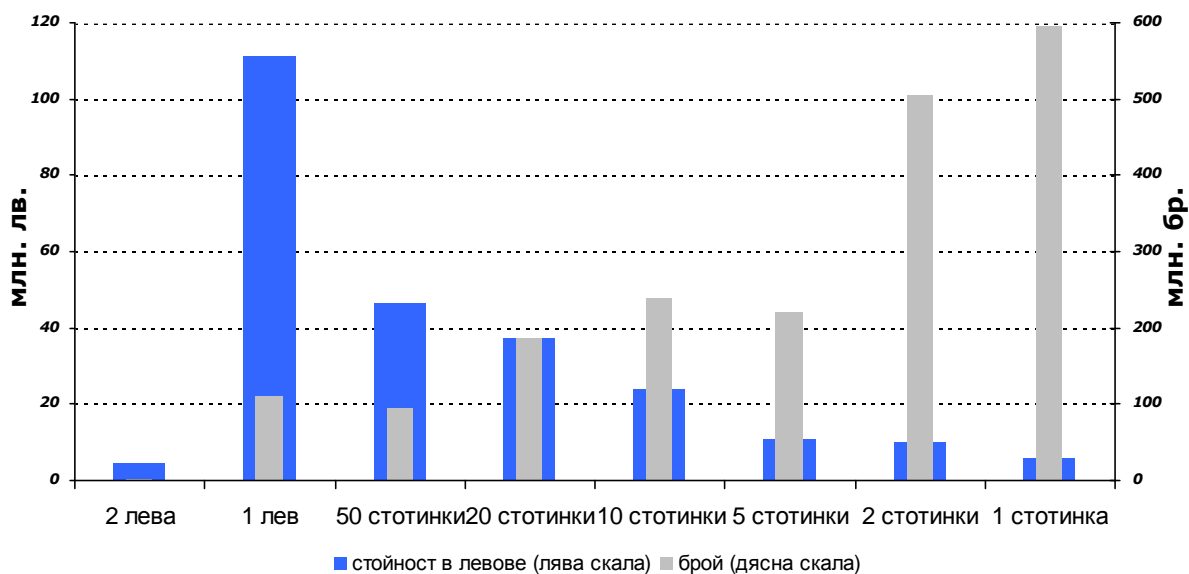
За едногодишен период в структурата по брой на банкнотите в обращение дяловете на купюрите от 2, 5, 10 и 20 лв. са намалели съответно с 0.57, 0.22, 0.50 и 0.83 пр.п., а на купюрите от 50 и 100 лв. са нараснали съответно с 2.05 и 1.19 пр.п.

С най-голям дял от 30.70% в общия брой на банкнотите в обращение е купюрата от 20 лв., като в края на март 2016 г. в обращение са 115.9 млн. броя банкноти от тази купюра.

Към края на март 2016 г. общата стойност на разменните монети в обращение е 251.2 млн. лв. и спрямо края на 2015 г. е нараснала с 4.2 млн. лв., или с 1.72%. В обращение бяха 1955.4 млн. броя разменни монети, които са с 21.4 млн. броя (1.11%) повече в сравнение с края на 2015 г.

За едногодишен период (спрямо края на март 2015 г.) общият брой на разменните монети в обращение се е увеличил със 154.3 млн. броя (8.57%), а стойността им – съответно с 24.0 млн. лв. (10.54%).

**Структура на разменните монети в обращение
към 30.ІІІ.2016 г.**

Дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на годишна база на броя на разменните монети в обращение се запазва, но темпът му се забавя в сравнение с предходните едногодишни периоди. Запазва се и друга тенденция – броят на монетите с по-ниска номинална стойност нарастват с по-бърз темп в сравнение с останалите номинали. За едногодишен период най-голямо увеличение в броя на разменните монети е отчетено при монетите от 1 и 2 стотинки, съответно с 48.5 млн. броя (8.86%) и с 43.3 млн. броя (9.35%). Запазва се и тенденцията към по-висок годишен растеж при монетите от 1 лев. Както през изминалите две години, така и в началните месеци на 2016 г. броят им продължава да нараства с бърз темп, който в края на март достигна 9.39% на годишна база и е най-високото годишно увеличение сред разменните монети в обращение за този период.

За едногодишен период промените в структурата на монетите в обращение по брой като цяло следват своите дългосрочни тенденции, характеризиращи се с увеличение на дела на монетите с по-ниска номинална стойност. Изключение от тази тенденция се наблюдава при монетите от 1 лев, чийто годишен темп на нарастване се запазва висок през последните години и в резултат на това делът им в общия брой на разменните монети в обращение е нараснал с 0.04 пр.п. Спрямо края на март 2015 г. делът на монетите от 1 и

2 стотинки в общия брой се е увеличил съответно с 0.08 и 0.18 пр.п., а на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки е намалял съответно с 0.11, 0.18, 0.12 и 0.01 пр.п. Към края на март 2016 г. в обращение са 2.3 млн. броя разменни монети от 2 лева, което им отрежда дял от 0.12%.

По отношение на стойността на разменните монети в паричното обращение също се наблюдава запазване на тенденцията от последните няколко години към общото ѝ нарастване на годишна база.

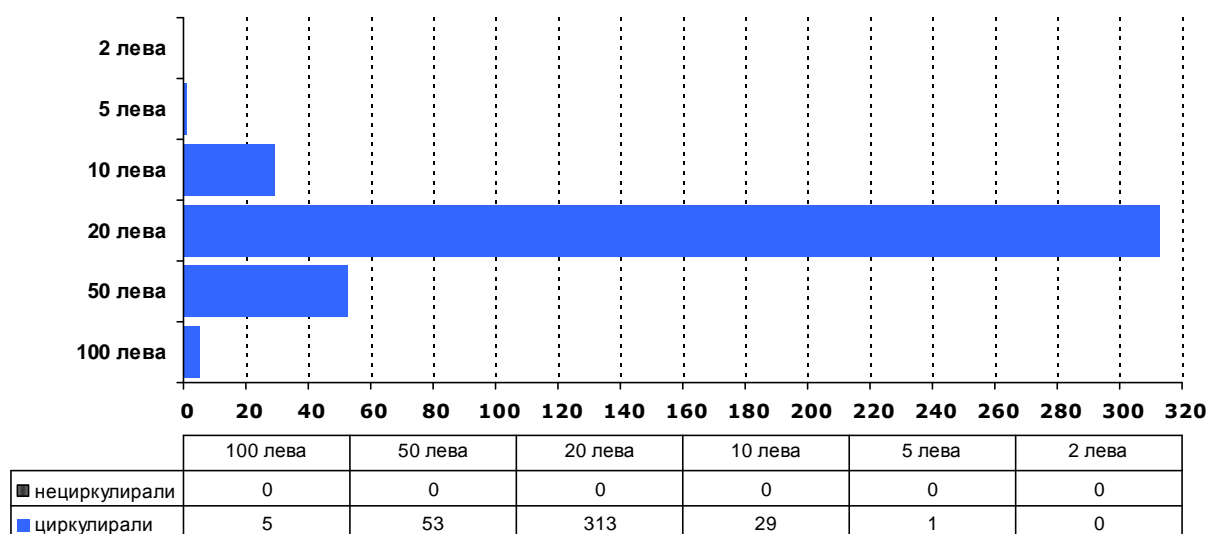
В края на март 2016 г. с най-голяма обща стойност в паричното обращение, възлизаща на 111.4 млн. лв., са разменните монети от 1 лев, което им отрежда най-големия дял (44.33%) в структурата по стойност на монетите в обращение. С най-малки дялове в съвкупната стойност са монетите от 1 стотинка (2.37%), както и монетите от 2 лева.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През първото тримесечие на 2016 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 401 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение.

Относителният дял на задържаните през първото тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на март 2016 г. е 0.000106%.

**Неистински български банкноти
януари – март 2016 г. (брой)**

В общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2016 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лв. (78.05%). Общият брой на задържаните неистински банкноти от 20 лв. представлява 0.00027% от общия брой на намиращите се в обращение в края на март 2016 г. банкноти от тази купюра. В структурата на задържаните неистински банкноти с по-малки дялове са купюрите от 10 и 50 лв., съответно със 7.23% и 13.22%. През първото тримесечие бяха задържани и 5 броя неистински банкноти от купюра 100 лв. и 1 брой от 5 лв., като съвкупният им дял е 1.50%.

През периода януари – март 2016 г. бяха регистрирани и задържани общо 183 броя неистински български разменни монети, от които 139 броя от 50 стотинки и 44 броя от 1 лев.

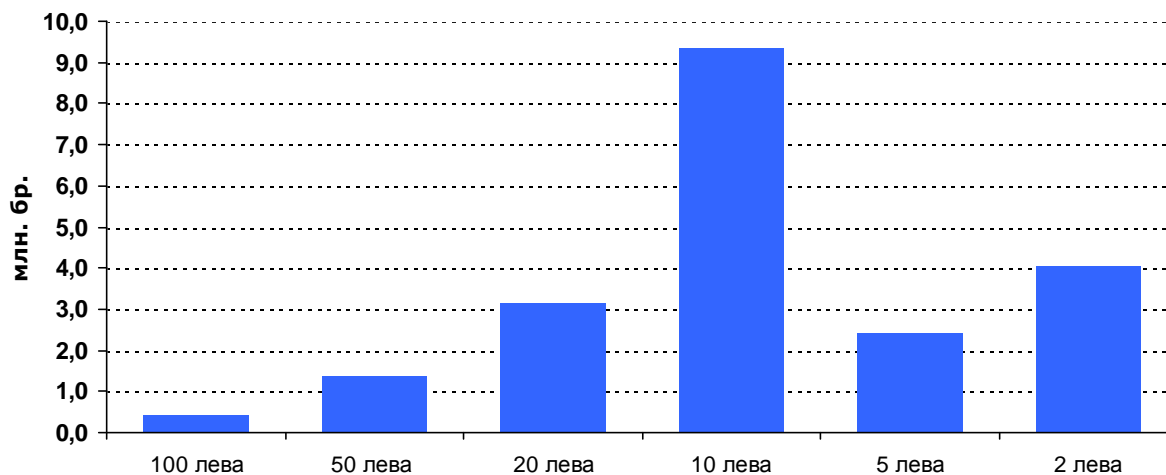
В изпълнение на законовите си функции по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на 2016 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 687 броя евро, 96 броя щатски долари и 178 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2016 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 20.7 млн. броя банкноти. Те са с 2.2 млн. броя (9.52%) по-малко в сравнение с отделените негодни банкноти през четвъртото тримесечие на 2015 г. Спрямо първото тримесечие на 2015 г. отделените като негодни банкноти са нараснали с 4.1 млн. броя, или с 24.37%.

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

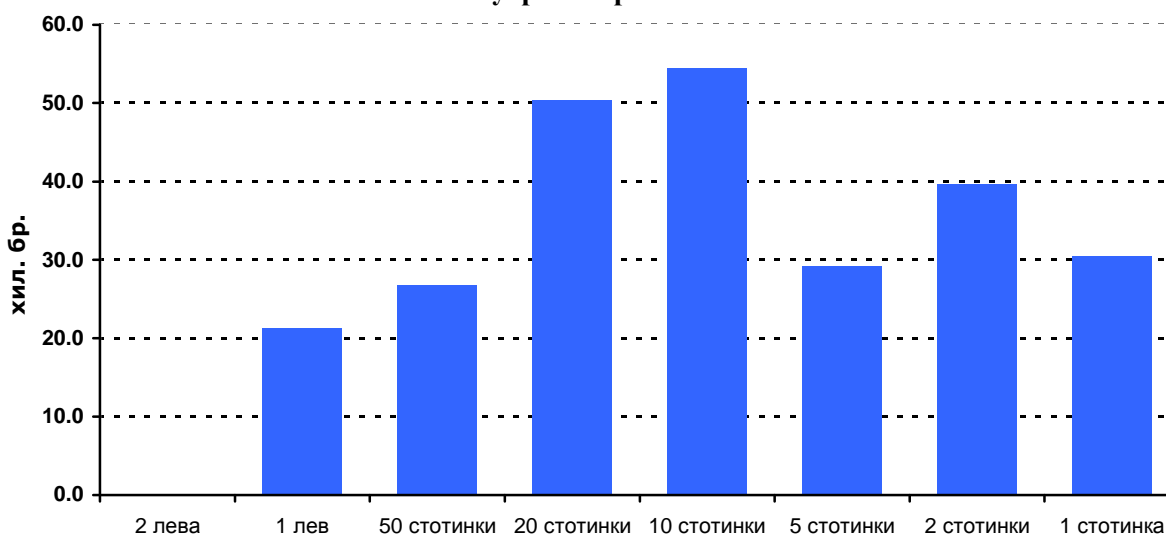
Негодни банкноти януари – март 2016 г.

За едногодишен период (март 2015 г. – март 2016 г.) отделените като негодни банкноти са общо 79.4 млн. броя, или с 20.4 млн. броя (34.63%) повече спрямо отделените през предходния едногодишен период (март 2014 г. – март 2015 г.).

При машинната обработка на банкнотите през първото тримесечие на 2016 г. с най-голям дял в общия брой банкноти, отделени като негодни, са тези от 10-левовата купюра (45.11%). Дяловете на купюрите от 2, 5 и 20 лв. са съответно 19.55%, 11.59% и 15.13%. По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 50 и 100 лв. – съответно 6.58% и 2.03%.

Негодни разменни монети януари - март 2016 г.

През първото тримесечие на 2016 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни са отделени 252.1 хил. броя, което е със 123.1 хил. по-малко в сравнение с отделените през същия период на предходната година. Спрямо четвъртото тримесечие на 2015 г. отделените като негодни разменни монети намаляват със 172.6 хил. броя.